

Paciorek, Magdalena

Sprawozdanie z wystawy zatytułowanej "Szminka i karabin - kobiety polskie na frontach II wojny światowej w 60 rocznicę jej zakończenia"

Medycyna Nowożytna 12/1 - 2, 269-271

2005

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA ŻYCIA NAUKOWEGO

Magdalena Paciorek

Sprawozdanie z wystawy zatytułowanej „Szminka i karabin – kobiety polskie na frontach II wojny światowej w 60 rocznicę jej zakończenia.”

21 czerwca 2005 roku o godzinie 14.00 w garnizonie wojskowym przy ulicy Powsińskiej w Warszawie odbyło się uroczyste otwarcie wystawy zatytułowanej „Szminka i karabin” – poświęconej kobietom polskim na frontach II wojny światowej, zorganizowanej przez Muzeum Wojska Polskiego oraz Fundację Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskową Służbę Polek w Toruniu. Powyższa uroczystość stanowiła preludium wystaw okolicznościowych, jakie zaplanowano z okazji zbliżającej się 60 rocznicy zakończenia II wojny światowej.

Słowo wstępne do zebranych licznie gości wygłosił płk mgr Jacek Macyszyn – Dyrektor Muzeum Wojska Polskiego, który w swoim przemówieniu wielokrotnie podkreślał ogromne znaczenie działalności Polek na frontach II wojny światowej. Mówił o ich szczególnym poświęceniu, oddaniu i pełnym profesjonalizmie kobiet-żołnierzy działających na różnych stanowiskach, począwszy od sanitariuszek, łączniczek a skończywszy na wywiadowczyńiach, lotniczkach oraz służbach transportowych. Imponujące były również zaprezentowane dane statystyczne dotyczące liczby uczestniczek we wszystkich formacjach wojskowych. Według szacunkowych obliczeń przyjęto uważać, że na wszystkich frontach II wojny światowej znajdowało się około 80 tysięcy kobiet, z czego w strukturach Armii Krajowej służyło około 50 tysięcy, w Polskich Siłach Zbrojnych na zachodzie 6 tysięcy, w Wojsku Polskim na wschodzie około 8 tys., zaś w organizacjach poza AK około 15 tys. kobiet.

Nowo otwarta wystawa, której zarówno komisarzem jak i autorem scenariusza jest Iwona Sobierajska zachowuje układ chronologiczny.

Na kilkunastu planszach prześledzono działalność polskich kobiet-żołnierzy poczynając od okresu międzywojennego, poprzez lata okupacji i Powstania Warszawskiego. Odrębne rozdziały tworzyły plansze poświęcone aktywności Polek w poszczególnych formacjach wojskowych stworzonych na terenach ówczesnego ZSSR (1941–1942) a także na Bliskim Wschodzie w latach 1942–1945. Autorka wystawy nie zapomniała również o Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie (1939–1945). Duże zainteresowanie wśród zwiedzających wzbudzała zawartość poszczególnych gablot, w których prezentowano szarże wojskowe, ordery, odznaki pamiątkowe m.in. Pomocniczej Służby Zdrowia, a także odznaczenia Pomocniczej Wojskowej Służby Kobiet PSZ na Zachodzie czy też 1 i 2 Armii Wojska Polskiego. Ponadto zamieszczono różnego rodzaju legitymacje m.in. kobiet spadochroniarzy, legitymacje przynależności do Armii Krajowej, oraz ówczesne paszporty. Równie ciekawa okazała się ekspozycja mundurów oraz wszelkiego rodzaju toreb służbowych należących do jednostek żeńskich m.in. Korpusu Polskiego czy też Pomocniczej Lotniczej Służby Kobiet PSZ. Wśród zachowanych i prezentowanych eksponatów znalazły się także przedmioty osobiste ówczesnych żołnierzy-kobiet, do których z pewnością należała tytułowa „szminka” – niewątpliwy atrybut kobiecości. To zestawienie profesjonalnego munduru, umieszczonego obok karabinu i lornetki świadczącej o powadze zajmowanego przez właścicielkę stanowiska wraz z zamieszczoną między nimi szminką było obiektem szczególnego zainteresowania zgromadzonych gości a w szczególności weteranek. Nutkę wspomnień wśród dawnych uczestniczek, a chwilkę zadumy u pozostałych zwiedzających wzbudzały również zachowane zdjęcia z lat okupacji, z obozów wojskowych, a także ówczesne malarstwo i rysunki, których autorami byli m.in. Antoni Wasilewski, Marian Walentynowicz oraz Aleksander Rafałowski.

Drugą część uroczystości otwarcia wystawy wypełnił poczęstunek na świeżym powietrzu. Ogromnym powodzeniem wśród zebranych gości cieszyła się wojskowa grochówka. Dla bardziej wybrednych przygotowano równie smaczne sałatki, kanapki i ciastka. Otwarcie wystawy połączone z poczęstunkiem na świeżym powietrzu było okazją do spotkań po latach uwiecznionych wspólnym niezaplanowanym śpiewem, które świadczyć mogło o wielkiej solidarności i przyjaźni kobiet należących do minionej epoki.

Prezentowana wystawa przygotowana została z wielkim kunsztem i znanstwem tematu. Jej autorom należy się szczególne podziękowanie. Wydaje się, że cel, jaki stawiano sobie organizując powyższą

prezentację został w pełni zrealizowany. Udział kobiet polskich w czasie II wojny światowej być może dotąd nie doceniany i często w sposób nieświadomy bagatelizowany teraz na nowo odżył, nabral blasku i kolorytu właśnie dzięki takim inicjatywom jak wspomniana prezentacja.

